

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul „SOLIDARITĂȚII“, federala institutelor financiare românești.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA“ sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chiseleiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gh.ria), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coryneana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hațegana, Insoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul, (Sângiorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiăna, Olteana, Oraviciana, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Iva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steaua, Șercăiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vascău), Târnavăana, Timișana, Țibleşana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sănmărtin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgneana, Zorile.

Abonamentul:

pe 1 an K 80.—, pe 1/2 an K 40.—

Director și redactor responsabil:

CONSTANȚIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 40 fileri.

Sumarul:

Cursul Coroanei. — Unificarea valutei. — Problema valutară. — Dispariția monetei metalice din circulațiune. — Licvidarea cu Austro-Ungaria. — *Cronică:* Noul guvern. Cooperativele sasești sistem Raiffeisen. «Brâncoveana». Imprumutul forțat. Cât plătește moneda în aur și argint. Constațire de financiar în Cluj. — *Concurs.* — *Convocare.*

Cursul Coroanei

Iată o chestiune la ordinea zilei, care interesează în mod deosebit populația Ardealului.

Coroana stampilată, are cursul oficial stabilit printr'o ordonanță la 0.50 Lei.

Negustorii din Ardeal în cumpărăturile de mărfuri din Regat — și numai din Regat pot cumpăra astăzi — plătesc în lei, coroana nefiind primită —, iar populația rurală ardeleană începe să păstreze leii și să se desfacă de coroane.

Rezultatul practic este că coroana cotează de câteva luni inferior cursului oficial de 0.50.

Se pun mari speranțe pe prezența unui ministru ardelean la Finanțe și chiar se aude că valuta oficială a coroanei stampilate va fi ridicată la acelaș nivel cu leul.

În teorie lucrul e ușor, frumos și echitabil, căci se schimbă numai ordonanța, valuta coroanei fiind suficient garantată de averea fostului stat Austro-Ungar aflată în Ardeal.

În practică însă raporturile vor rămâne aceleași. Și numai o retragere din circulație a coroanelor stampilate ar putea stabili în mod definitiv valuta internă.

Se pune însă o întrebare, finanțele prea sdruncinate ale Statului vor permite oare ca statul să renunțe așa de ușor la câteva miliarde?

Aceasta este o problemă pe care guvernul de sigur o va examina și va hotărî asupra ei.

Cert este însă că guvernul român va trebui să retragă cât mai curând din circulație coroanele stampilate.

Iar în ceea ce privește afluența prea mare a hârtiei-monedă, care, pe lângă lipsa mijloacelor de transport, scumpește traiul, este de datoria statului să intervină în interesul mare al cetățenilor săi.

Coroana nestampilată, ce aparține statului ungar, oricât ar fi de devalvată azi, se pare că se va reculege.

Toate statele, cari s'au constituit sau au luat câte-o bucată din vechiul imperiu s'au grăbit să-și însemne coroanele aflate pe teritoriul lor, ceea ce a făcut să se grămădească spre ei o mare cantitate de coroane.

Singur statul ungar a păstrat coroanele nestampilate și a păstrat deci pe cele mai puține.

Ziarele ne vestesc că Englezii pe lângă că sunt consecvenți cu tradiția lor de a sim-

patiză Ungaria, au luat în concesiune dela guvernul ungar Dunărea, o bună parte a căilor ferate; au cumpărat o mare parte din fabricile Ungariei și vor face mari antrepozite de mărfuri la Budapesta, de sigur cu intenția de a concura industria germană.

Ceva mai mult pressa anunță că un consorțiu german oferă Ungariei un împrumut de 500 milioane mărci.

Cert este că Anglia și Germania se concurează în favoarea Ungariei, ceea ce probabil, va contribui la urcarea cursului coroanei neștampilate.

O singură piedecă însă se poate ivi, în calea acestei urcări; oamenii politici ai Ungariei să nu facă vre-o prostie patriotică....

D. I. Coccorescu.

Unificarea valutei.

S'a împlinit un an dela unirea tuturor provinciilor românești și unificarea valutei nu s'a făcut încă. Avem și acum în circulațiune tot felul de hârtii-monedă. Avem pe lângă hârtia-monedă a Băncii Naționale, bilete de-ale băncii generale, coroane și ruble. E o stare insuportabilă aceasta, care, pe zi ce merge, agravează tot mai mult situațiunea financiară a statului și periclitează averile cetățenilor, în deosebi ale celor din teritoriile alipite. Acestei stări de lucruri trebuie să i se pună capăt cât mai curând.

Admitem, că o bună bucată de vreme, unificarea valutei nu s'a putut face din motive, cari nu atârnau de voința noastră. Astfel, cât timp nu s'a cunoscut punctul de vedere al conferenței de pace față de hârtia-monedă a statelor desmembrate, a lipsit orientarea asupra drumului de apucat în rezolvirea acestei chestiuni. A mai intervenit apoi și împrejurarea, că, în urma războiului continuu cu bolșevicii din Ungaria, granițele noastre de vest n'au putut fi închise, iar hârtia-monedă necesară la rambursarea biletelor Băncii Generale, coroanelor și rublelor din circulațiune din cauza multor dificultăți, de ordin tehnic mai ales, nici până azi n'a putut fi procurată.

Dar, când recunoaștem toate acestea, nu putem să nu accentuăm cu toată tăria, că ceea ce nu s'a făcut sau nu s'a putut face până acum, trebuie făcut fără amânare, în viitorul apropiat. Zilele ce s'ar mai perde de aici înainte fără stăruința pe această chestiune ne pot aduce pagube neînchipuite, iar timpul ce s'ar câștigă prin o acțiune urgentă și energică, ar putea îndrepta mult din situațiunea dificilă, în care am ajuns.

Unificarea valutei — cum s'a spus de atâtea-ori — urmează să se facă prin rambursarea biletelor Băncii Generale, a coroanelor și rublelor, în hârtie monetă, unitară pentru întreagă țară. Întrebarea, cine să emită această hârtie-monedă, s'a discutat deasemenea în publicitate; unii sunt de părere, să fie emisă de Banca Națională; alții preferă o hârtie, emisă și garantată de stat. Aderăm la părerea celor dintâi, care ni se pare mai justă și mai în măsură să ne ducă la scopul urmărit. În cazul al doilea am avea și bilete de stat. Între acestea, chiar dacă în interiorul țării n'ar fi deosebire, pentru străinătate se va produce de bună seamă o disparitate, după cum s'ar aprecia și judecă bonitatea unora față de celelalte. Ar fi aproape aceeași situație, cum este în prezent între biletele Băncii Naționale și cele ale Băncii Generale. Acestea din urmă, nu se primesc în străinătate de nimeni, deși statul le-a acceptat și decretat egale în valoare cu hârtia monedă a Băncii Naționale.

Admițând rambursarea prin bilete de ale Băncii Naționale, se naște întrebarea, pe ce curs să se facă ea? Este o întrebare de căpetenie aceasta, în care rezidă problema întregii chestiuni.

În discuțiunile urmate până acum s'a propus, ca rambursarea să se facă pe cursul oficial, adică, pentru coroane, de unu la două. Ar urma deci să se dea pentru fiecare coroană, 50 de bani. După cât cunoaștem noi dispozițiunea publicului de dincolo de munți, putem afirma, că cursul acesta ar fi mulțumitor.

Și așa ar fi, dacă cu rambursarea coroanelor din circulațiune, chestiunea unificării valutei ar fi terminată. Din nenorocire însă nu este așa, chestiunea mai are o latură, pe care publicul — în mare parte — nu o vede și la care nu s'au gândit prea mulți. E vorba că odată cu rambursarea coroanelor apare și chestiunea creanțelor (depuneri, pretențiuni, efecte, etc.), în valută de coroane. Acestea încă vor trebui lichidate, efectiv sau imaginar. E și natural. Din momentul în care coroanele vor fi retrase și înlocuite cu o valută unitară, cu leul, nu se va mai putea lucra — pentru relațiile interne — decât în această valută, nici debitorul, nici creditorul nu va mai putea fi obligat să dea sau să primească coroane, cari vor înceta a mai circula ca monedă legală. Prin urmare, se pune întrebarea: cum se va face și pe ce curs lichidarea creanțelor în valută de coroane? Iată întrebarea la care până azi nu s'a răspuns, dar pe care trebuie să o avem clarificată în momentul, când vom purcede la unificarea valutei.

Cadrele acestui articol sunt prea înguste pentru că putem lămuri pe de-antregul chestiunea cursului creanțelor. Tot ce intenționăm de astădată este, să atragem atențiunea celor chemați asupra acestei chestiuni de o extremă importanță, chestiune care

poate fi rezolvită după mai multe modalități, fiecare cu avantajile și dezavantajile ei.

Chestiunea, pe care o ridicăm astăzi, prin aceste rânduri, firește, se ivește și poate procura îngrijorări numai acolo, unde rambursarea valutei preluate ca moștenire de la statele desmembrate, se face sub paritatea valutei naționale. La Francezi și Italiani această chestiune nu s'a ivit. Acolo creanțele s'au regulat de la sine și în mod normal, căci Francezii au rambursat moneda germană din Alsacia și Lorena cu curs al pari, cece au făcut și Italianii cu coroanele din ținuturile austriace anexate. Pe acest curs s'au lichidat toate creanțele în valuta germană respectivă austriacă. Echilibrul nu s'a alterat. Pierderi n'au avut cum fi.

La noi — îndată ce rambursarea nu se poate face al pari — chestiunea se complică. Ea trebuie tratată special, din vreme și cu multă precauțiune. Cei chemați au prin urmare cuvântul.

I. I. L.

Problema valutară.

(Urmare).

Din cauza aceasta mulți bani de argint germani se topiră și argintul trece granița spre Franța și Belgia unde mai dăinuie încă valuta dublă. Oferta devine așa de mare, încât atât Parisul cât și Bruxela fură șilite să-și închidă atelierele de batere de monete față cu argintul, ce li-se oferă și mai în urmă să abandoneze și aceste state valuta dublă, eliminând argintul ca metal de valută. Din aceasta se vede — în treacăt fie zis — cum pot atinge dispozițiile valutare ale unei țări, interesele altor țări cu aceeași valută

Dar acum urmează ceva și mai interesant: prin topirea în masă a talerilor se împușinară în Germania banii de circulațiune într'un mod de tot simțitor. Urmă o cădere de prețuri dezastruoasă și aceasta ținu până prin anii 1890, când în străinătate se descoperiră mine abundente de aur, prin cecece incurgând și în Germania aur mai mult, Banca imperială germană ajunge în situația de-a emite, în proporție, bilete de bancă mai multe. Această înmulțire crescândă și dăinuitoare a bancnotelor din circulațiune aduse cu sine după 1890 din nou o urcare dăinuitoare și generală a prețurilor și astfel o nouă înviorare și desvoltare a producțiunii.

Dar prin aceasta nu se balansară nici pe de parte pagubele și pierderile din epoca dintre anii 1873 și 1890. Cine nu cunoaște printre cei mai de aproape ai săi o mulțime de oameni foarte cum se cade pe cari anii aceia nenorociți i-au aruncat, fără vina lor, în mari încurcături financiare, le-a cauzat pierderi însemnate sau chiar i-a ruinat total?

Cine a recunoscut odată «teoria cantității» corect formulată, aceluia trebuie să-i fie clar, că toate

acestea, după natura lucrurilor, trebuiau să se întâmple așa, precum s'au întâmplat și nu altfel.

Dar și *valutele curat de hârtie* sunt tot așa de arbitrare ca și valutele de metal. La valuta de hârtie, față cu cele de metal, este încă și de mai mare importanță alcătuirea ei, adevă legile și dispozițiunile, cari regulează emisiunea de bancnote.

Nefiind preste tot vre-o lege referitoare la aceasta, în acest caz se întâmplă cecece s'a întâmplat în Franța, sub John Law, sau sub durata politicei economice «*de assignate*», când guvernul emitea bancnote absolut după bunul plac, fiind acelea, așa se zicea, «*acoperite*» prin valoarea pământului francez. Din ce se emiteau bancnote mai multe, în aceeași proporție se urcă situația generală a prețurilor, până ce ajunsese un funt de luminări simple a se vinde cu prețul de 100 fcs.

Tot asemenea, deși nu chiar cu aceleași rele urmări, se întâmplă și în statele sud-americane sub durata emisiunii prea mari de bilete de bancă: prețurile se urcară, producțiunea, crescă, prețul divizelor scăză. Când apoi, afirmative, pentru ameliorarea valutei, urmă retragerea la repezeală și în măsură mare a bancnotelor din circulațiune și nimicirea lor, urmă îndată o cădere așa de catastrofală a prețurilor, încât întreagă viața economică ajunsese în stagnare și muncitorii în lipsă de angajamente, emigrară în masă.¹

Că asemenea valute arbitrare de hârtie nu sunt mai bune, ci din contră mai condamnabile decât cele de metal, acest lucru e ușor de înțeles. De aici nu urmează însă, ca *orice* valută de hârtie e rea și că trebuie să ducă necondiționat la așa numita «*economia națională de hârtie*». Sunt valute de hârtie, cari evident, că sunt mai rele decât cele de metal, dar sunt în schimb și astfel de valute de hârtie, cari sunt cu mult mai bune și de preferit față cu oricare valută de metal. Despre acestea se tratează în capitolele 11, 16 și 17.

11. Valuta absolută (valuta necondiționată).

Sub durata valutei de aur, care dăinuie în Germania până la începutul războiului mondial *aurul* și *numai* el, aveă d. e. în Germania² *preț fix*. De favorurile stabilității în preț se bucură deci chiar un astfel de articolu, de care lumea aveă relativ mai puțină necesitate. În acelaș timp, adevă de la 1890 încoace articlii de prima necesitate se urcau mereu în preț. În perioada de mai înainte (1873—1890) din contră fusese o continuă cădere de prețuri. Că ambele aceste stări de lucruri n'au fost priincioase economiei naționale germane, aceasta am arătat-o în capitolele anterioare. De condamnat sunt mai ales falsificările de contracte, neconținut alimentate prin

¹ Amănunte referitoare la aceasta se găsesc, în o expunere minunată în broșurica lui Ernst Frankfurth «*Geldbriefe vom Silberstrom*».

² Ca și în alte state cu valuta de aur (Nota trad.)

schimbările neconținute ale situațiunii generale a prețurilor (vezi cap. 6).

La ce bun prețul fix pentru aur,¹ dacă în același timp prețul articolelor de prima necesitate oscilează în continuu? Sau, ce-i folosește întreprinzătorului — econom de pământ, industriaș sau comerciant — prețul fix pentru aur, dacă o cădere generală și repentină a prețurilor, îl poate aduce în tot momentul în situații financiare dificile, sau chiar la ruină totală, fără vina sa?

Să vedem deci, cum trebuie să fie valuta? Ce principii să se aplice, ca banului să i-se creieze un punct de razim față cu oscilările așa de păgubitoare? Răspunsul e simplu: Se va stabili un preț fix nu pentru aur, argint sau aramă, ci pentru *totalitatea mărfurilor de pe piață*. Valuta să fie astfel, ca *prețul de mijloc al mărfurilor* să nu poată nici crește, nici scădea, ca adică *situațiunea generală a prețurilor* să rămână stabilă.²

Această legătură, creată prin anumite legi valutare, a valutei cu stabilitatea situațiunii generale a prețurilor este *valuta necondiționată, sau absolută*.³ În ce mod se poate produce și susține această legătură, lucrul acesta ni-l arată teoria cantității; ne arată statistica prețurilor de mărfuri (vezi cap. 2 și adaosul 1), că prețul de mijloc al mărfurilor s'a urcat cu o fracțiune anumită, imediat se va împuțina suma banilor din circulațiune cu aceeași fracțiune și anume prin urcarea etalonului la cambii, emisiune de obligațiuni de stat, sau, în caz de lipsă, perceperea unei anumite dări valutare. Ne arată statistica un început de cădere a prețurilor, în cazul acesta se vor înmulți banii din circulațiune în o măsură corăspunzătoare, prin reducerea etalonului, răscumpărarea obligațiunilor de stat, sau reducerea dărilor. În locul înmulțirii, resp. a împuținării banilor din circulațiune, se poate schimba, după trebuințele valutei, și circulațiunea de hârtii de credit (cambii, cecuri) prin dări de cambii sau de cecuri corăspunzătoare.

(Va urmă).

¹ Observare: El servește numai intereselor proprietărilor de mine de aur ai Angliei și Americii (cap. 13).

² În acest caz va fi necondiționat necesar, ca întărirea și înviorarea vieții economice și a producțiunii, cauzată până acum de ridicarea generală a prețurilor, să se producă prin alte mijloace. Sau apoi să admitem o anumită urcare generală de prețuri, în locul prețului mediu fix, dar în același moment să se creieze și o anumită lege, după care cei păgubiți să poată fi escentențați. Prima posibilitate o tractează cap. 16, a doua cap. 17.

³ Față cu acuzele neincetate repetate dar greșite, amintim deja aici, că nu e vorba de fixarea prețurilor la singuraticile mărfuri. Prețul acestora în parte se fixează pe calea naturală și cunoscută prin oferta și cererea lor pe piață. Față cu oferta de mărfuri oficiul valutar nu are nici o înrăurire directă. Are însă cu atât mai hotărătoare influința asupra cererii. Aceasta poate fi *urcată* prin înmulțirea banilor din circulațiune și *înlesnirea* circulațiunii de credit și *redușă* prin aplicarea de măsuri inverse.

Dispariția monetei metalice din circulație

Chestiunea asta-i foarte interesantă. În presa noastră zilnică s'a vorbit destul despre dânsa într'un mod care denotă naivitate complectă. Fenomenul acesta nu e numai la noi. Imediat după declarația de război, nu s'au mai văzut bani de argint și aur, numai hârtie, și acuma nici măcar de nichel nu mai sunt. Explicația e foarte simplă. Aurul și Argintul sunt mărfuri, ca oricare alta, și s'au scumpit și ele odată cu celelalte în aceleași măsuri, așa că acuma nu mai corăspund cu cursul fixat dinaintea războiului în monedă, cum nu mai corăspunde nici grâul, nici ferul, nimic. Napoleonul de aur, cântărește 6 grame 54 ctgr., și avea valoarea înainte de războiu de 20 franci, adică 20 lei, pentru că valuta noastră era aproape egală cu cea franceză. Acest Napoleon, reprezintă exact valoarea aurului cuprins în el, plus costul turnării, nimic mai mult. El era marfă, nu ban. Kilogramul de aur fin costa atunci 3437 franci, și în monedă revenea 3444 franci, diferența de 7 lei la kgr. era costul fabricației monetei. Acuma kilogramul de aur fin costă între 15,000 și 16,000 lei, ceea ce revine Napoleonul la 85—90 lei, căci moneda are 900/1000 aur. Cursul Napoleonului reprezintă exact, sau cu mici diferențe, cursul metalului pe piață. Dacă Napoleonul este mai eficient ca aurul, atunci giuvaergii preferă să cumpere monete, și să le topească, pentru trebuințele lor, cum s'a făcut mult la noi, pe timpul războiului; dacă e mai scump nu are amatori, căci acei cărora le trebuie aur, cumpără lingouri, și el, atunci fatal trebuie să scadă la cursul metalului. Așa că totdeauna, moneda, metalică merge după cursul metalului pe piață. Napoleonul de aur era 20 lei, înainte, pentru că aurul costa 13 lei gramul, exact în raportul urcării. Apoi cine o să-ți dea Napoleonul cu 20 lei azi? Iată pentru ce nu circulă pe piață. El se schimbă numai la bancheri, care cunosc cursul monetei, căci dacă te-ai duce la un magazin cu o monedă de aur să cumperi ceva, sau în altă parte acolo și-o primește în valoarea ei nominală, sau în orice caz, nu știe ce să-ți dea pe ea. Înainte aurul circulă în Franța curent pentru că era prea mult, și era mai comod de mănuit ca biletul de bancă; de altminteri, nici n'aveau bilete de 20 franci, «Mais, c'est un Louis!» mi-a răspuns un francez, căruia i-am făcut observația aceasta, arătându-mi o monedă de aur. Se prefera aurul în plăți, și se păstra biletul, fiind mai ușor, și mai comod de purtat. Dacă schimbai 100 franci. Iți dădea neapărat 2 Napoleoni cel puțin. Când cursul era scăzut, lumea prefera biletul, pentru că 100,000 franci, se putea duce în buzunar, fără să știe nimeni pe când în aur, reprezintă o greutate de 30 kgr., greu de ascuns și de purtat.

Situația asta este în America și în Japonia acuma, țări care s'au îmbogățit din războiu, unde s'a scurs aurul din Europa, și nu mai știu ce să facă cu el. Acolo se plâng de prea mult aur. Acolo circulă pe

piață curent, cum era în Paris înainte, pentru că valoarea dolarului și a yenului, este echivalentă cu a aurului metalic. La noi nu circulă pentru că leul nostru și-a pierdut valoarea dinainte. De fapt nu s'a nrcat aurul, căci el servește ca etalon, ci a scăzut moneda noastră. Dolarul costă 20 lei, la București și vre-o 9 franci la Paris, când nominal e 5 franci aproximativ agio aurului, reprezintă tocmai diferența de curs a dolarului. Cu argintul același lucru. Nu se mai văd bani albi pe piață pentru că argintul s'a urcat peste valoarea leului. Un leu de argint costa pe stat înainte, între 25 și 40 de bani, după cursul metalului. El făcea licitația, și concureau monedările străine, comanda se dădea celui care oferea mai puțin, statul câștiga înainte de baterea monetei de argint (de aur nu, aceasta se făcea puțin și numai la ocazii jubilee) pentru că-l costa maximum 40 bani și-l puneă în circulație pe un leu; asta atunci când argintul costa 120 lei kgr., (într'un leu sunt 5 grame aliagiu de 835/1000). Prin urmare, gramul de monedă de argint costa 25 bani, și statul o vindea cu 1 leu, pentru asta era în circulație, era o monedă semi fiduciară, nimenea nu-l păstra pentru că reprezintă o valoare mai mică, decât cursul ei legal; un leu de argint topit nu făcea decât un sfert, de aceea n'avea curs în alte țări, căci fiecare avea moneda ei, privilegiul statului, care câștiga din emisiunea ei. Azi gramul de argint fin costă, 50 bani, într'un leu de argint intră metal mai mult de 2 lei, cum o să-ți dea leul pe 1 franc? Un leu de argint, după cursul metalului pe piață valorează mai mult chiar și de cât valoarea lui fiduciară dinainte, pentru asta lumea-l păstrează. Monetele de argint au agio, și le cumpără giuvaergii ca să le topească și lucrează cu el, le vine mai puțin, decât dacă ar cumpăra argint de pe piață. Cu un agio de 10%, vine kgr. de argint fin 256 lei, și în piață e 300—400 lei kgr. Iată de ce au dispărut monetele!

(«România Industrială»).

Liquidarea cu Austro-Ungaria.

Pentru adunarea materialului necesar la liquidarea apropiată cu fosta monarhie austro-ungară și în scop a putea apăra cât mai bine interesele materiale ale cetățenilor. Resortul finanțelor C. D. R. a ordonat instituirea câte unei «comisiuni» în fiecare reședință de județ, chemată a procura datele necesare pentru liquidare.

Comisiunile le compune prefectul, în conțelegere cu directorul de finanțe; din comisiune mai fac parte afară de prefect și directorul de finanțe prezidentul tribunalului sau judecătoriei; șeful autorităților silvane și miniere, reprezentanții camerei de comerț și industrie, a băncilor, comercianților și industriașilor.

Acestei comisiuni trebuie să i se arete, din partea celor interesați, în mod autentic, toate datoriile și

creanțele, ce le au pe teritoriile fostei monarhii austro-ungare; ce nu aparține României-Mari.

Declarațiunea trebuie să contină:

1. Numele, ocupațiunea și domiciliul declaratorului.
2. Suma datoriei sau a pretensiunii.
3. Scadența datoriei sau a pretensiunii.
4. Adresa persoanei sau a instituțiunii față de care este în ființă pretensiunea (a debitorului).
5. Natura afacerilor din cari derivă datoriile sau pretensiunile.

Declarațiile trebuie prezentate Comisiunii în timp de 14 zile, după constituirea și publicarea comisiunii. Declarațiile intrate mai târziu nu se pot considera. Eventualele pagube privesc pe cel interesat. Intreg materialul se va trimite Resortului de finanțe. Comisiunea are să cerceteze toate declarațiile prezentate și să raporteze Resortului de finanțe despre acelea, cari după observațiile ei pot forma obiect de liquidare.

CRONICĂ.

Noul guvern s'a constituit cum urmează: Dr. A. Vaida-Voevod, prim-ministru și ministru de externe; General Al. Averescu, interne; Dr. Aurel Vlad, finanțe și ad interim industrie și comerț; Dr. Victor Bontescu, domenii; Dr. Mihaiu Popoviciu, lucrări publice; Octavian Goga, culte și instrucție publică; Ioan Pelivan, justiție; General Rășcanu, războiu. Miniștrii fără portofoliu: Dr. Șt. C. Pop, Dr. Ioan Nistor. Pant. Halippa și I. Inculeț. Delegat la Conferența păcii Dr. Ioan Cantacuzino.

Secretar general la ministerul de finanțe este numit dl Grigore Eremia, actual inspector financiar, consilier tehnic pe lângă Consiliul Dirigent din Cluj.

Cooperativele săsești sistem Raiffeisen. Numărul cooperativelor sistem Raiffeisen ale compatrioților noștri Sași s'a cifrat la finele anului trecut cu 184, numărul membrilor acestor cooperative cu 17,215. Imprumuturi acordate au fost în sumă de K 5.739,687, iar depunerile spre fructificare la bănci s'a urcat cu K 8 mil. la 19.221,847. Depunerile spre fructificare ale membrilor reprezintă suma de K 42.211,990 și Rezervele suma de 2½ milioane.

„Brâncoveana“, institut de credit și economii soc. pe acții în Zărnești își publică bilanțurile pe anii 1915—1918. A realizat ca beneficiu net în 1915—1918 K 22,028-39, rezultată din interese restante, prezentate în ultimul bilanț pe 1918 cu K 26,556-70.

Imprumutul forțat. Guvernul italian a fixat condițiile imprumutului forțat la care s'a hotărât să se recurgă. Imprumutul va produce un procent de 1%. El va lua curs dela 31 Decembrie 1919 și va fi rambursabil în 70 ani, începând dela 1930. Subscrierea

la împrumut e obligatorie pentru toți supușii italieni, cari posedă o avere de cel puțin 20,000 fr. Această contribuție obligatorie e progresivă și fixată precum urmează:

5% pentru averile dela	20,000 la	50,000 fr.
10 „ „ „ „	50,000 „	100,000 „
13 „ „ „ „	100,000 „	200,000 „
17 „ „ „ „	200,000 „	500,000 „
20 „ „ „ „	500,000 „	1,000,000 „
24 „ „ „ „	1,000,000 „	2,000,000 „
28 „ „ „ „	2,000,000 „	5,000,000 „
31 „ „ „ „	5,000,000 „	10,000,000 „
34 „ „ „ „	10,000,000 „	20,000,000 „
37 „ „ „ „	20,000,000 „	50,000,000 „
40 „ „ „ „	50,000,000 și	peste.

Obligațiunea de a participa la împrumut se aplică tuturor averilor, fie că sunt reprezentate prin capitaluri imobiliare sau lichide.

Împrumutul are drept obiect stingerea datoriei flotante a Tezaurului și reducerea hârtiei monedă în circulație.

O contribuție identică va lovi capitalurile provenite din beneficii de războiu.

*

Cât plătește moneda în aur și argint. La bursele din New-York și Londra piesele de argint de 1 cor. s'au vândut cu 11 cor.; cea de 2 cor. cu 22 cor.; vechia piesă de argint de 1 fl. cu 26 cor.; piesa de 5 cor. cu 56 cor. Iar galbenii au următorul curs: Napoleondor = 240 cor.; galbinul de 20 coroane = 252 cor.; cel de 10 marce = 290 cor.

*

Consfătuire de financieri în Cluj. După o știre adusă de mai multe ziare a noastre, la 28 Noembrie a. c., s'ar fi ținut în Cluj «o consfătuire a marilor financieri din Ardeal, Bucovina și Basarabia pentru înlăturarea debandadei financiare din ținuturile alipite».

Asupra hotărârilor luate — dacă consfătuirea preste tot a avut loc — lipsesc orice știri.

Nr. 289, 380, 692 și 709/1919.

Concurs.

«Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român», publică concurs pentru următoarele burse pe an, școl. 1919/20.

1. Pentru 2 burse à K 200 — anual din «Fundațiunea Ioan Rusu, medic și soția sa Ecaterina», în următoarele condiții:

a) bursele se dau numai la studenți români gr.-cat. sau gr.-or., ori frecventează școale medii și comerciale și cari vor avea să dovedească:

b) că posed limba română;

c) că sunt săraci și avizați la sprijin, cum și că au purtare morală bună și au dovedit progres în studii;

d) cât timp surorile fundatorului, Sofia și Anica, vor avea descendenți legali, cari vor frecventa vreuna din școlile înșirate mai sus, aceștia vor avea să primească, în primul rând și exclusiv, bursele disponibile. (Alte rudeni de ale fundatorului și soției sale sunt cu totul exchise dela beneficiile fundațiunii).

2. Pentru o bursă de K 300 — anual din «Fundațiunea Ioan Petran», destinată pentru studenți universitari români, cari urmează la una din facultățile Universității din Cluj. Cei împărțâșiți de această bursă vor fi obligați a lua parte la «Masa studenților academici» din Cluj.

3. Pentru o bursă de K 80 — anual din «Fundațiunea Dr. Ioan Moga medic, și soția sa Ana n. Bologa», pentru fete române din Transilvania, fără deosebire de confesiune, care cercetează o școală de fete de caracter național resp. confesional românesc, în primul rând școala de fete a «Asociațiunii».

Cererile pentru toate aceste burse se vor înainta comitetului central al «Asociațiunii», Sibiu, str. Șaguna Nr. 6, până la 31 Decembrie n. 1919, însoțite pe lângă actele indicate în pct. 1, 2 și 3, de următoarele acte:

a) certificat de botez; b) atestat că sunt înscriși ca elevi ordinari la școală; c) atestat de pe anul școl. 1918/19; d) atestat, că sunt avizați la sprijin și că au purtare morală bună; e) unde se cere atestat, că sunt înrudiți cu fundatorii, ca la fundațiunile I. Rusu și Dr. I. Moga, să se prezinte și un astfel de atestat; f) atestat, că nu mai beneficiază de altă bursă.

Sibiu, în 29 Noembrie 1919.

Andrieu Bârseanu,
prezident.

Romul Simu,
secretar supl.

„LĂPUȘANA“

instituit de credit și economii, soc. pe acții, Lăpușul-ung.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului «Lăpușana» sunt invitați a participa la

Adunarea generală extraordinară, care se va ține la 16 Decembrie 1919, orele 10 a. m. în localul institutului.

Ordinea de zi:

1. Sporirea capitalului social.
2. Modificarea §§-lor 5, 6, 7, 8, 46, 50 și 55 din statute.
3. Eventuale propuneri.

_____ Direcțiunea.

La „Albina“ institut de credit și de economii în Sibiu află aplicare imediată

Mai mulți funcționari cvalificați și cu praxă :-: în afaceri de bancă și comerciale. :-:

Mai multe puteri de lucru auxiliare.

== Pot fi și femei. ==

Invalizii de războiu vor fi preferiți.

Ofertele provăzute cu copiile atestatorilor și cu indicarea pretensiunilor de salariu sunt a se trimite sau prezenta în persoană la Direcțiunea Centralei în Sibiu. — 3-4

„ECONOMIA“

cassă de împrumut și păstrare, soc. pe acțiuni, Cohalm.

Concurs.

La institutul nostru află aplicare doi funcționari, cu salariu conform referințelor de trai de azi după înțeles.

Reflecții sunt invitați să și înainteze cererile însoțite de atestate de școală și de serviciu în copie, arătându și pretențiile de salariu. Vor fi preferiți cei cu praxă în afaceri de bancă și de comerț.

Alesul are a-și ocupa oficiul îndată.

Cohalm, la 28 Noembrie 1919.

Directiunea.

Regatul România.

Consiliul Dirigent. — Resortul finanțelor.

Secția Datoria publică.

Cluj, la 24 Nov. 1919.

Nr. 258/1919.

AVIZ

pentru publicul, care solicează serviciile noastre și

ORDIN DE SERVICIU

pentru toți funcționarii secției I (Datoria publică) din Resortul Finanțelor a Consiliului Dirigent.

Noi, Șeful secției Datoria publică Resortul finanțelor Consiliului Dirigent.

Având în vedere adevăratul înțeles al Art. 90 din Legea despre constatarea și perceperea impozitelor directe,

Cunoscând incorectitatea și anomalia financiară care rezultă din faptul, că de prezent singur statul

mai este acela, care face servicii gratuite în dauna tezaurului public, în timp ce la prestațiunile de servicii cerute pe seama publicului nu controlează îndreptățirea financiară a singuraticilor petenți la obținerea de servicii și beneficii de orice natură, iar funcționarilor de stat li se răpește timpul cel mai prețios pentru reculegerea funcțiilor de stat în vederea lucrărilor de consolidare și restaurare financiară a Statului, pentru care este de cea mai mare urgență urmărirea, secestrarea și pedepsirea tuturor restanțierilor de dare.

ORDONĂM:

1. Se interzice strict tuturor funcționarilor acestei secții de a face orice servicii pe seama particulii, fie indivizi singuratici, fie reprezentanți de-a persoanelor colective, cari nu probează cu livretul (cârticica) de dare, că și-au achitat toate dările până la sfârșitul trimestrului curent.

2. Sunt obligați funcționarii acestei secții, să pretindă dela toți particularii, cu cari vin în contact de serviciu: să arete cârticica de dare înainte de a începe orice serviciu sau clarificare, apoi în consecință să-i îndrume la achitarea urgentă a tuturor restanțelor de impozite până încluzive trimestrul curent, arătându-le, că de astăzi înainte:

Statul nu mai poate face servicii gratuite.

3. Toți funcționarii, cari nu vor respecta acest ordin elementar de morală financiară, care se cuprinde și în art. 90 din Legea despre constatarea și perceperea dărilor directe, ci vor continua a face servicii pe seama astorfel de persoane neoficiale din public, cari nu dovedesc cu cârticica de dare achitarea completă a tuturor restanțelor până la sfârșitul trimestrului curent, vor fi trași în cercetare disciplinară (dacă sunt definitivi), sau vor fi imediat dimiși din serviciu (dacă sunt provizori).

4. La rezolvarea tuturor actelor în legătură cu servicii și beneficii de acordat publicului, se vor invita toate autoritățile statului, județelor, comunelor, precum și toate autoritățile dependente de bugetul Statului, să aibă în vedere aceste măsuri, procedând în conformitate în conștiința datorințelor, ce au de împlinit în interesul Statului.

Consiliul Dirigent, Resortul Finanțelor

Șeful secției Datoria publică:

3-5

V. Vlaicu.

„CETATEA“

bancă economică-comercială, societate anonimă, Cohalm.

PUBLICAȚIUNE.

Domnii acționari ai institutului «Cetatea» din Cohalm sunt somați ca în sensul concluziei Consiliului de administrație, care va urma să fie aprobat de adunarea generală, după fiecare acțiune să plătească suma de 19 cor., pentru întregirea fondului de rezervă la suma de 300,000 coroane.

2-2

Termenul ultim de plată este 20 Decembrie 1919.

Consiliul de administrație.

„CETATEA“,

bancă economică-comercială societate anonimă Rupeni-Cohalm jud. Târnava-mare.

CONCURS.

Consiliul de administrație al institutului «Cetatea», organizând această societate în 4 secțiuni pentru cuprinderea și conducerea sistematică a diverselor operațiuni financiare, comerciale, economice și industriale, precum și a cooperativelor aparținătoare cercului de operațiuni al institutului, a creat următoarele posturi pentru ocuparea cărora se publică concurs cu termenul de 1 Ianuarie 1920.

1. Un post de șef al secției financiare.
2. Un post de șef al secției comerciale.
3. Un post de șef al secției industriale și economice.
4. Un post de șef al secției cooperativelor.
5. Un post de șef-contabil
6. Un post de casier central și
7. Un post de practicant.

2—3

Pentru ocuparea posturilor de sub Nrii 1—4 se cere dovedirea absolvirii unei facultăți de științe economice comerciale în gradul de licențiat sau a unei academii cu gradul de diplomat al aceleia.

În lipsa acestora Consiliul de adm. este aplicat a angaja și astfel de persoane, cari având o praxă mai îndelungată în operațiunile respective și dovedind aptitudinile corespunzătoare se obligă ca în decurs de 3 ani dela angajarea sa, pe lângă concediul corespunzător, să caute a și câștiga cunoștințele și titlul cerut la vre-o facultate din patrie sau străinătate.

Pentru ocuparea posturilor de sub Nrii 5—7 se cere absolvirea unei școale comerciale superioare cu gradul de bacalaureat. Șef contabilul să dovedească praxă completă în conducerea și încheierea conturilor și a bilanțului anual.

Toți concurenții să acludă la petițiunile lor încă următoarele documente: *a)* *civviculum vitae*; *b)* certificat de moralitate; *c)* atestat de serviciu; *d)* certificat medical despre capacitatea completă de muncă de birou, și eventual alte documente.

Posturile sunt a se ocupa cel mai târziu în 10 Ianuarie 1920.

După un an de funcțiune eventual și mai curând, angajații vor fi definitivăți și îndreptățiți la fondul de pensiune.

Salarul și retribuțiunile se vor stabili în conțelegere reciprocă, eventual concurentul își va arăta pretensiunea în petiția de concurs. La tot cazul se va asigura fiecăruia atâta salar încât să poată trăi onest conform recerînțelor de traiu și poziției ce va ocupa.

Petițiile instruite cu celea necesare indicate mai sus să le înainteze subsemnatului Consiliu de administrație. Prezentarea în persoană este de recomandat.

Rupeni-Cohalm, în 24 Noemvrie 1919.

Consiliul de administrație.